

Uimastistrateegia (2005–2012)

Nõukogule ja Euroopa Ülemkogule esitatava Euroopa Parlamendi soovitus Euroopa uimastistrateegia (2005–2012) kohta (2004/2221(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse nõukogule esitatava soovitus ettepanekut (mille esitas PSE fraktsiooni nimel Rosa Díez González) Euroopa Liidu uimastistrateegia (2005–2012) kohta (B6-0070/2004);
- võttes arvesse ELi lepingu V jaotist,
- võttes arvesse ELi lepingu VI jaotist ja eelkõige selle artikli 31 lõike 1 punkti e ja artikli 34 lõike 2 punkti b;
- võttes arvesse EÜ asutamislepingut ja eelkõige selle artiklit 252;
- võttes arvesse Euroopa põhiseaduslikku lepingut ja eriti selle artikleid I-16, I-17, I-40, II-94, II-95, III-271, III-278, III-305 ning teisi artikleid;
- võttes arvesse rahvusvahelisi, Euroopa ja siseriiklikke õigusakte inimõiguste ja põhivabaduste kaitseks, eriti aga õiguse elu ja tervise kaitseks;
- võttes arvesse Schengeni acquis' integreerimist ELi lepingusse ja EÜ asutamislepingusse;
- võttes arvesse järgmisi ÜRO konventsioone: 30. märtsi 1961. aasta narkootiliste ainete ühtne konventsioon, mida muudeti 25. märtsi 1972. aasta Genfi protokolliga; 21. veebruari 1971. aasta psühhotroopsete ainete konventsioon ning 20. detsembri 1988. aasta narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseadusliku ringluse vastane konventsioon,
- võttes arvesse nõukogu 8. veebruari 1993. aasta määrust (EMÜ) nr 302/93 Narkootikumide ja Narkomaania Euroopa Järelevalvekeskuse (EMCDDA) asutamise kohta¹;
- võttes arvesse komisjoni teatist nõukogule ja Euroopa Parlamendile ELi uimastitevastase tegevuskava (1995–1999) kohta (KOM(1994)0234);
- võttes arvesse poliitilist deklaratsiooni uimastite kohta ning ÜRO Peaassamblee eriiistungjärgul 8. ja 10. juunil 1998. aastal vastu võetud resolutsioone;

¹ EÜT L 36, 12.2.1993, lk 1.

- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 1996. aasta otsust 102/97/EÜ, millega võetakse vastu ühenduse tegevusprogramm narkomaania tõkestamise kohta seoses rahvatervise raames võetavate meetmetega¹;
- võttes arvesse nõukogu 17. detsembri 1996. aasta ühismeedet 96/750/JSK Euroopa Liidu liikmesriikide õigusaktide ja tavade ühtlustamise kohta, et võidelda narkomaania vastu ning ära hoida ebaseaduslikku uimastiäri ja võidelda selle vastu²;
- võttes arvesse nõukogu 16. juuni 1997. aasta ühismeedet 97/396/JSK uusi sünteetilisi uimastiteid käsitleva teabe vahetuse, riskianalüüsi ja kontrolli kohta³;
- võttes arvesse nõukogu 13. oktoobri 1997. aasta määrust (EÜ) 2046/97 Põhja–Lõuna koostöö kohta uimastite- ja narkomaaniavastases võitluses⁴;
- võttes arvesse EMCDDA iga-aastaseid aruandeid;
- võttes arvesse nõukogu ja komisjoni tegevuskava selle kohta, kuidas kõige paremini kohaldada Amsterdami lepingu sätteid vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomise kohta⁵, mis võeti vastu Euroopa Ülemkogu Viini kohtumisel 1998. aasta detsembris, ning eriti selle punkte 13, 14, 44, 47 ja 51;
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 15. ja 16. oktoobri 1999. aasta Tampere kohtumise lõppjäreldusi, eelkõige selle punkte 43, 48, 50, 59, 60, 61 ja 62;
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 10. ja 11. detsembri 1999. aasta Helsingi kohtumist, eelkõige selle lõppjäreldust 53, milles märgiti Euroopa uimastistrateegiat (2000–2004);
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 19. ja 20. juuni 2000. aasta Santa María da Feira kohtumise lõppjäreldusi, eelkõige selle punkti 51, millega võeti vastu ELi uimastitevastane tegevuskava (2000–2004);
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. detsembri 2001. aasta direktiivi 2001/97/EÜ rahandussüsteemi rahapesu eesmärgil kasutamise vältimise kohta⁶;
- võttes arvesse komisjoni teatise nõukogule ja Euroopa Parlamendile ELi uimastitevastase tegevuskava (2000–2004) rakendamise kohta (KOM(2001)0301 ja KOM(2002)0599);
- võttes arvesse nõukogu määruse ettepanekut, millega muudetakse nõukogu määrust (EMÜ) nr 302/93 Narkootikumide ja Narkomaania Euroopa Järelevalvekeskuse asutamise kohta (KOM(2003)0808);

¹ EÜT L 19, 22.1.1997, lk 25.

² EÜT L 342, 31.12.1996, lk 6.

³ EÜT L 167, 25.6.1997, lk 1.

⁴ OJ L 287, 21.10.1997, p. 1.

⁵ ÜT C 19, 23.1.1999, lk 1.

⁶ EÜT L 344, 28.12.2001, lk 76.

- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määrust nr (EÜ) 273/2004 narkootikumide lähteainete kohta¹,
 - võttes arvesse nõukogu 25. oktoobri raamotsust 2004/757/JSK, millega kehtestatakse miinimumeeskirjad ebaseadusliku uimastiäri kuriteokooosseisu ja karistuste kohta²;
 - võttes arvesse oma kodukorra artikli 114 lõiget 3 ja artikli 94 lõiget 1;
 - võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni raportit (A6-0067/2004),
- A. arvestades, et uimastitarbimine ja uimastitega kauplemine on saavutanud äärmiselt kõrge taseme kõikides liikmesriikides ning seda probleemi ei suuda lahendada ükski riik omaette, on oluline, et EL võtaks vastu tõelise Euroopa uimastitevastase võitluse poliitika ning rakendaks seda ühtselt ja üldiselt, kasutades kõiki vajalikke abinõusid, et vältida ning lahendada sellega kaasnevaid rahvatervise ja sotsiaalse tõrjutuse probleeme ning hüvitada kahjusid, mida uimastitega seotud organiseeritud kuritegevus ühiskonnale põhjustab;
- B. arvestades, et uimastite tootmine ja nendega kaubitsemine on peamine Euroopa kuritegelike ühenduste sissetulekuallikas ja aitab kaasa korruptsiooni tekitamise ning karistamatuse võimaluste suurendamisele;
- C. arvestades, et seni rahvusvahelisel, Euroopa ja riigi tasandil lähtunud põhimõtetest hoolimata on kolmes ülalmainitud ÜRO konventsioonis loetletud ebaseaduslike ainete tootmine, tarbimine ning müük jõudnud kõikides liikmesriikides äärmiselt kõrgele tasemele ja et tekkinud olukorras on oluline, et EL vaataks üle oma narkootilisi aineid käsitleva üldstrateegia;
- D. arvestades, et justiits- ja siseküsimuste nõukogu otsustas 8. juuni 2004. aasta istungil, et aastatel 2005–2012 tuleb rakendada ELi uut uimastistrateegia, tehes seda ELi kahe tegevuskava alusel, mis mõlemad kestavad kolm aastat (2005–2007 ja 2009–2011) ja millele järgnevad üheaastased hindamisperioodid (2008 ja 2012), ning et selle strateegia peaks Euroopa Ülemkogu vastu võtma 2004. aasta detsembris;
- E. arvestades, et 6. juulil 2004. aastal esitas nõukogu eesistuja Holland uimastite horisontaaltöörühmale Euroopa uimastistrateegia (2005–2012) projekti (CORDROGUE 53), võttes arvesse 10. ja 11. mai 2004. aasta Dublini konverentsi ELi uimastistrateegia kohta (CORDROGUE 36) lõppjärelt; arvestades kõnealuse projekti järgnenud arutelu 7. ja 8. septembri, 30. septembri ja 1. oktoobri 2004. aasta kohtumistel;
- F. arvestades, et nõukogu pidas uimastite horisontaaltöörühma ja CATSiga (artiklis 36 osutatud komitee) läbirääkimisi ELi uimastistrateegia (2005–2012) eelnõu sisu üle, teadmata ELi uimastistrateegiale (2000–2005) ja ka ELi uimastitega seotud tegevuskava (2000–2005) rakendamisele antud poliitilisi ja tehnilisi hinnanguid, mille koostasid komisjon ja EMCDDA ja mille tulemused esitas komisjon JSK nõukogule 25.-26. oktoobril 2004. a, ja EMCDDA parlamendile 24. novembril 2004. a selleks, et hinnata,

¹ ELT L 47, 18.2.2004, lk 1.

² ELT L 335, 11.11.2004, lk 8.

millises ulatuses on saavutatud ELi uimastistrateegias (2000–2004) püstitatud üksteist üld- ja kuus põhieesmärki;

- G. arvestades, et ÜRO uimastikomisjon alustab ÜRO 2008. aasta uimastitealase erakorralise istungi ettevalmistamist, mis toimub kümme aastat pärast 1998. aasta uimastitealast tippkohtumist;
- H. arvestades, et on vaja välja töötada täpsed, mõõdetavad ja teostatavad eesmärgid, et saaks teha kindlaks, kas ja mil määral on eelmises strateegias formuleeritud eesmärgid ja meetmed tulemusi andnud;
- I. uskudes, et paljude uimastitega seotud probleemide ülelihtsustatud analüüsi vältimiseks tuleks uimastitega kaasnevat ohtu analüüsida muu hulgas teaduslikust, sotsioloogilisest ja kultuurilisest aspektist lähtudes, uurides sealjuures üksikasjalikult mitte üksnes objektiivseid ning võrreldavaid andmeid, vaid hinnates hoolikalt ka muid mõjusid ja kahjusid ühiskonna arengule, ning nõudes nende analüüside ja hinnangute avaldamist,
- J. arvestades, et riiklik uimastitevastane poliitika peab põhinema iga uimastiliigi kohta käival teaduslikult põhjendatud teadmistel, mitte emotsionaalsel reaktsioonil, kuna iga uimastitega seotud probleemi lahendamine nõuab teaduslikku lähenemisviisi; arvestades, et üldine lähenemisviis kahjustab kõikide poliitiliste tahkude usaldusväärsust;
- K. arvestades, et saadud hinnangute ja analüüside tulemuste põhjal on oluline alustada uimastipoliitika läbivaatamist, eesmärgiga muuta poliitika taotletavate eesmärkide osas tõhusamaks ja mõjusamaks, erilist tähelepanu tuleb pöörata alternatiivsetele poliitikatele, mille rakendamine on paljudes liikmesriikides juba andnud häid tulemusi, näiteks uimastitega seotud surmade arvu vähendamisel, tervise hoidmisel ning uimastisõltlaste sotsiaalse ja majandusliku taasintegratsiooni tagamisel;
- 1. soovib Euroopa Ülemkogul ja nõukogul tulevast Euroopa uimastistrateegiat (2005–2012) määratledes ning seoses ELi uimastipoliitikaga:
 - a) määratleda ümber Euroopa uimastipoliitikaalane koostöö, mille eesmärgiks on takistada piiriülest ja ulatuslikku uimastikaubandust ning mis käsitleks probleemi kogu tähendust ja rajaneks teaduslikul lähenemisviisil, austaks kodaniku- ja poliitilisi õigusi ning kaitseks inimeste elu ja tervist;
 - b) seada selged, täpsed ja mõõdetavad eesmärgid ning prioriteedid, mida saab teisendada tulevaste tegevuskavade rakenduslikeks näitajateks ja meetmeteks, luues kava eesmärkide rakendamiseks väga selged ülesanded ja tähtajad ning arvestades lähimuspõhimõtet. Eesmärkide rakendamise hõlbustamiseks tuleks Euroopa tasandil seoses selgelt määratletud eesmärkidega (koordineerimine, teavitamine, hindamine ja rahvusvaheline koostöö) kasutusele võtta ka valdkonnaülene lähenemisviis;
 - c) võtta arvesse, et ELi uimastistrateegias (2000–2004) esitatud kuuele peamisele eesmärgile siiani antud hinnangud näitavad, et mitte ükski püstitatud eesmärk ei andnud soovitud tulemusi, ning teha sellest poliitilisi ja seadusandlikke järeldusi, mida tuleks

kasutada Euroopa uimastistrateegia (2005–2012) ja sellega seotud tegevuskavade väljatöötamisel;

- d) võtta arvesse ELi uimastistrateegias antud hinnanguid kuue peamise eesmärgi saavutamise kohta;
- e) võtta uue strateegia aluseks pigem teaduslikud uuringud ja põhjalikud struktureeritud konsultatsioonid selles valdkonnas tegelejatega liikmesriikides;
- f) rajada uus ELi uimastistrateegia sellisele õiguslikule, institutsioonilisele ja finantsilisele alusele, mis tuleneb eelnevatest tõhusatest kogemustest ja parimate lahenduste edukast kasutamisest;
- g) suurendada sotsiaal- ja teadusuuringuid keelatud ainete kohta vastavatel meditsiinilistel ja sotsiaaleesmärkidel;
- h) luua alternatiivina praegusele majanduslikule killunemisele uus eelarverida, mis on tihedalt seotud kõikide meetmetega, mis tuleb sätestada tulevastes komisjoni poolt vastu võetavates tegevuskavades, sest teisiti toimides ei ole võimalik saavutada uimastistrateegias sätestatud eesmärke;
- i) luua eraldi eelarverida, mis hõlbustaks kodanike tasandil läbi viia uimastipoliitika mõjusid käsitlevaid konsultatsioone oluliste kodanikuühiskonna organisatsioonide ja sõltumatute kutseliste asjatundjatega;
- j) hinnata üksikasjalikult eelmise strateegia rakendamise tõhusust, pöörates eriti tähelepanu järgnevalele:
 - tarvitamise ja sõltuvuse ennetamine;
 - ebaseaduslike uimastite pakkumise ja nõudluse vähendamine;
 - sotsiaalse kahju piiramine (marginaliseerimine);
 - tervisekahjustuste piiramine;
 - uimastitega seotud pisikuritegevuse ja organiseeritud kuritegevuse vähendamine

ja seepärast mitte vastu võtta uut Euroopa uimastistrateegiat (2005–2012) ilma eelmise strateegia abil saavutatud ning asjakohaste tehniliste, teaduslike, õiguslike ja poliitiliste hindamiste käigus mõõdetud tegelikke tulemusi teadmata;

- k) teavitada vastavalt demokraatliku legitiimsuse, läbipaistvuse ja institutsioonidevahelise koostöö põhimõtetele Euroopa Parlamenti ametlikult nõukoguga peetavate läbirääkimiste käigust uimastitega võitlemise Euroopa strateegia (2005–2012) üle;
- l) konsulteerida aegsasti enne Euroopa uimastistrateegia (2005–2012) vastuvõtmist Euroopa Parlamendiga, nii et saaks arvestada ka viimase arvamust;

- m) kavandada kehtivate ELi uimastistrateegia üldiste eesmärkide rakendamiseks valitud meetmetest täiesti erinevad meetmed, eelistades keelatud ainete kasutajate elu ja tervise kaitsmist, parandades nende isikute heaolu ja kaitset, kasutades selleks tasakaalustatud ja ühtset lähenemisviisi probleemile, kuna asjakohased ettepanekud on ebapiisavad;
- n) selleks, et piirata liitu sissetoodavate uimastite salakaubavedu, tuleb tõhustada Euroopa koostöömehhanisme, kuna 25-liikmelise ELi piirid on narkootikumide päritolumaadele lähemal; määratleda Euroopas selgelt uus uimastipoliitika koordineerimismehhanism ja laiendada seda, muu hulgas EMCDDA kaudu, et leida narkoprobleemile ühtne, valdkonnaülene ja tasakaalustatud lähenemine, mis on praegu, pärast kümne uue liikmesriigi ühinemist olulisem kui kunagi varem;
- o) uimastipoliitikaalse teabe koordineerimise ja vahetuse parandamine Euroopa Liidus pärast kümne uue liikmesriigi liitumist ning ühtse, multidistsiplinaarse ja tasakaalustatud lähenemise väljatöötamine seoses uimastiprobleemiga, mis võtab arvesse juba saavutatud julgustavaid ning alternatiivseid uimastipoliitikaid rakendavate erinevate liikmesriikide ja muude Euroopa riikide poolt täielikult dokumenteeritud tulemusi;
- p) luua liikmesriikide parimate saavutatud tulemuste põhjal miinimumnõuded, et parandada vahelesekkumise tõhusust ja taastusabi meetmeid, eesmärgiga vähendada uimastite kasutamise mõju ühiskonnas;
- q) võtta piisavalt arvesse kümne uue liikmesriigi liiduga ühinemise järel tekkinud uut olukorda, mis peab hädavajalikuks tihedamat koostööd uute piiririikidega;
- r) suurendada kahjude vähendamiskavade kättesaadavust (eelkõige HIVi ja muude vere kaudu levivate haiguste leviku vältimiseks) uimastite tarvitajate seas;
- s) võttes aluseks liikmesriikide parimad tulemused, kehtestada taastusabimeetmete miinimumnõuded kohas, kus pööratakse liiga tugevat tähelepanu ravimisele narkootikumide aseainetega; selles osas tuleb teha erilisi jõupingutusi sotsiaalse taastusabi süsteemi edendamiseks;
- t) panna suuremat rõhku kahju vähendamisele, teabele, ennetamisele, ravile ja pöörata tähelepanu nende inimeste elu ja tervise kaitsmisele, kelle probleemid on põhjustatud keelatud ainete kasutamisest ja kes puutuvad tihti kokku pigem marginaalsete olukordade ja sotsiaalse tõrjutusega kui piiravate meetmete ebaõnnestunud kasutamisega, mille tagajärjeks on sageli põhiliste inimõiguste rikkumine;
- u) koostada õigusrikkujatele / uimastite tarvitajatele vanglakaristuse alternatiivina taastusabikavasid, kuna sellised kavad on neid juba rakendanud riikides osutunud tõhusateks;
- v) tõhustada ja vastavalt rahastada teabemeetmeid, mis on vajalikud info andmiseks keelatud ainete kohta ja uimastite tarvitamise ennetamiseks eriti koolides, nagu tehti vastavalt 2000.–2004. aasta tegevuskavale, ning uimastite tarvitamise negatiivsete tagajärgede ja nendega seotud riskide piiramiseks;

- w) seoses erinevat liiki uimastite (eelkõige sünteetilised uimastid) tarbimise tagajärgedega asetada rõhk selliste teabemeetodite arendamisele, mille aluseks peaksid olema teaduslikult põhjendatud muutused, mis võimaldaksid igaüht selge- ja karmisõnaliselt hoiatada;
- x) määratlada ja järsult tõhustada kodanikuühiskonna, VVOde, vabatahtliku sektori ning üldsuse kaasamist ja osalemist uimastite tarvitamisega seotud probleemide lahendamisel, eriti aga suunates sel alal tegelevaid organisatsioone töötama koos uimastite horisontaaltöörühmaga ja viies läbi iga-aastaseid üleeuroopalisi ennetusalgatusi ning luues eksperimendi korras kergesti ligipääsetavaid mitteformaalseid keskusi, mis lähtuvad keeluvastase kahju vähendamise strateegiast;
- y) luua hindamismeetmed, mis võimaldaksid aegsasti avastada puudusi ning leida sobivamaid meetmeid ja vahendeid ELi uimastistrateegias kehtestatud eesmärkide saavutamiseks;
- z) astuda asjakohaseid samme, et vältida ebaseaduslike ainete kauplemisest saadud tulude kasutamist rahvusvahelise terrorismi rahastamiseks, ning kohaldada kaupade konfiskeerimist ja rahapesu vastu võitlemist käsitlevaid kehtivaid õigusakte, toetades Itaalia maffiavastast seadusandlust, mis võimaldab konfiskeerida kuritegelike organisatsioonide vara (kasumit) ja kasutada seda ühiskondlikes projektides;
- a a) viia kõikidesse rahvusvahelistesse kokkulepetesse ja eriti uutesse koostöökokkulepetesse kolmandate riikidega sisse uimastivastase koostöö eriklausel, millel oleks "olulise tähtsusega klausli" staatus;
- a b) suurendada oluliselt uimasteid tootvate riikide arenguabi võimalusi säästvate alternatiivsete põllukultuuride kasvatamise rahastamisprogrammide ja vaesuse järsu vähendamise abil; uurides samuti võimalusi, kuidas edendada ja kaitsta näiteks opiaatide tootmist meditsiiniliseks ja teaduslikuks otstarbeks, ning võtta arvesse kaitseprojektide alustamise võimalust seadusega lubatud ainete tööstuslikuks tootmiseks 1961. aasta konventsioonis loetletud taimedest, näiteks kokapuu lehtedest ja india kanepist;
- a c) tagada ja kindlustada ligipääs asendusprogrammidele, eriti vanglakeskkonnas, samal ajal soodustada keelatud ainete tarvitajate suhtes või keelatud ainete tarbimisega seotud väiksemate ja mittevägivaldsete süütegude eest vanglakaristuse asemel alternatiivsete karistusmeetodite rakendamist;
- a d) laiendada teadusuuringuid selliste taimede nagu näiteks kanepi, oopiumimooni või kokapuu lehtede kohta, mis on hetkel keelatud või siis kuuluvad halli tsooni, et neid saaks kasutada meditsiinis, toiduainetega kindlustamiseks, säästvas põllumajanduses, alternatiivsete energiaallikate loomiseks, puidu- või õlipõhiste ainete asendusaineteks ja teistel kasulikel eesmärkidel;
- a e) vaadata läbi uimastikaubandust käsitlev raamotsus ja võtta arvesse Euroopa Parlamendi väljendatud arvamused lepingutes sisalduvaid subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtteid arvesse võttes;

- a f) viia läbi teaduslik uurimus kehtivate narkootilisi aineid käsitlevate seaduste kulude ja tulude kohta, eriti: kanepi ja selle lubatud ning keelatud derivaatide olemuse analüüs, muu hulgas hinnates ka nende mõju, potentsiaalseid raviomadusi ning kriminaalkaristuste rakendamise tulemusi ja nende võimalikke alternatiive; analüüs heroini ravi eesmärkidel ja meditsiinilise järelevalve all manustamise programmide tõhususe kohta uimastite kasutamisest tingitud surmade vähendamisel; analüüs keelupoliitika majandus-, õigus-, sotsiaal- ja keskkonnaalaste kulude kohta, arvestades seaduse rakendamiseks vajalikke inim- ja rahalisi ressursse ja analüüs nii Euroopas strateegia kui ka ülemaailmse uimastite kontrolli strateegia kohaselt kehtiva poliitika mõju kohta mitteliikmesriikidele;
 - a g) innustada valitsusi ja riikide parlamente kasutusele võtma tõhusaid meetmeid, et vältida uimastite jõudmist vanglasse;
2. kohustab oma presidenti edastama selle soovitusel nõukogule ja Euroopa Ülemkogule ning teavitamise eesmärgil komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Narkootikumide ja Narkomaania Euroopa Järelevalvekeskusele, Euroopa Nõukogule ning Ühinenud Rahvaste Organisatsioonile ja selle vastavatele asutustele.